

การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนของโรงเรียน ในตำบลไทรย้อย*

Life Skill and Community-Based Education of Schools in Sai Yoi Sub-District

อัจจอร่า ศรีพันธ์

Atchara Sriphan

มหาวิทยาลัยนเรศวร

Naresuan University, Thailand

E-mail: atcharas@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวคิดหลักที่ใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในตำบลไทรย้อย และ 2) พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนในตำบลไทรย้อย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) กลุ่มเป้าหมายการวิจัย คือผู้บริหาร ครู นักเรียนจาก 7 โรงเรียนในชุมชน ผู้นำชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 440 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการประชุมกลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การประเมินผลการเรียนรู้แบบพหุมิติ เครื่องมือในการวิจัยคือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ แนวคำถามในการประชุมกลุ่ม แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมแบบประเมินการเรียนรู้พหุมิติ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบความน่าเชื่อถือด้วยการตรวจสอบสามเส้า (Triangulation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. แนวคิดหลักที่ใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ในตำบลไทรย้อย คือ แนวคิดการศึกษาบนฐานชุมชน (Community-Based Education) โจทย์ในการจัดการศึกษามาจากสภาพปัญหาและนโยบายการพัฒนาชุมชนของผู้นำชุมชนรูปแบบการจัดการเรียนรู้หลักคือ การบริการชุมชน (Service Learning) ในกิจกรรมเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนปัจจัยความสำเร็จในการจัดการศึกษาคือ ความสัมพันธ์ที่ีระหว่างโรงเรียนและชุมชนในลักษณะของหุ้นส่วน (Mutual Collaborative Approach)

*ได้รับบทความ: 6 กุมภาพันธ์ 2565; แก้ไขบทความ: 22 ธันวาคม 2565; ตอปรับตีพิมพ์: 24 ธันวาคม 2565

Received: February 6, 2022; Revised: December 22, 2022; Accepted: December 24, 2022

2. รูปแบบการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนคือ “ไทรย้อยโมเดล (SAIYOI Model)” ประกอบด้วย 1) จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (S = Student Centered) 2) วางแผนการเรียนรู้ด้วยการสร้างแรงจูงใจที่ท้าทาย (A = Ambitious Plan) 3) ปฏิบัติการบนพื้นฐานสารสนเทศ (I = Information Based Operation) 4) มีจิตวิญญาณแห่งวัยเยาว์ในการเรียนรู้ (Y = Young Spirit) 5) การดำรงสถานะองค์กรเพื่อปวงชนของโรงเรียน (O = Organization for All) และ 6) นวัตกรรมเป็นหัวใจของการเรียนรู้ (I = Innovation at Heart)

คำสำคัญ: การศึกษาบนฐานทักษะชีวิต; การศึกษาบนฐานชุมชน; ชุมชนกับการมีส่วนร่วมทางการศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the main concepts used in school education management in Sai Yoi sub-district and 2) to develop a life skills and community-based educational management model that reflected the learners' way of life in Sai Yoi sub-district, Noen Maprang district, Phitsanulok Province. This research was participatory action research (PAR). Research target groups include 440 representatives from school administrative staffs, teachers, students from 7 schools, community leaders, and other stakeholder groups. Collect data with focus group discussions, in-depth interviews, observations, learning management, multidimensional assessment. This research used focus group question guidelines, non-participant and participant observations, multidimensional learning assessment form. Content analysis was used for data analysis. Triangulation was used to verify the reliability of the study.

The research results are:

1. The main concept used in Sai Yoi school education management is the community-based education concept. The proposition in education comes from the dilemmas, problems, and community development policies of community leaders. The learning management model is community service learning in extra-curricular activities to improve the quality of life of people in the community. The success factor in educational management is a good relationship between the school and the community in a mutually collaborative approach.

2. The model of educational management based on life skills and community that is consistent with the way of life of the learners is the SAIYOI Model: 1) S = Student

Centered; 2) A = Ambitious Plan; 3) I = Information-based operation; 4) Y = Young Spirit); 5) O = Organization for All; and 6) I = Innovation at Heart.

Keywords: Life Skill Based Education; Community Based Education; Community and School in Educational Engagement

1. บทนำ

ประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกอันเกิดจากการปฏิวัติดิจิทัลสู่การปฏิวัติอุตสาหกรรม 4.0 การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) ตลอดจนผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งนำไปสู่ความต้องการกำลังคนที่มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือ ทักษะ 3Rs 8Cs

จากความท้าทายต่างๆ ข้างต้น นำไปสู่การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศใน (ร่าง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ที่มี “พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน” โดยกำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศไว้ 5 ประการ คือ 1) การปรับโครงสร้างการผลิตสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม 2) การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ 3) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม 4) การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และ 5) การเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

หัวใจหลักของการพัฒนาประเทศไทยตามเป้าหมายหลักข้างต้นคือ “การพัฒนาคน

สำหรับโลกยุคใหม่” ที่มีสมรรถนะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการเป้าหมายที่มีศักยภาพและผลิตภาพที่สูงขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) โดยทักษะที่นำไปสู่การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ที่มีความซับซ้อนในทุกมิติคือ ทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย 1) ทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ 2) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อ และเทคโนโลยี 3) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Dede, 2009, pp. 2-8) ซึ่งกลไกที่สำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนการพัฒนาคนให้มีทักษะต่างๆ ที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและโลกที่กำลังมาข้างหน้า คือ “การศึกษา”

อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาของประเทศไทยที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังรายงานสภาวะการศึกษาไทย พ.ศ. 2561/2562 เรื่อง “การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล” พบว่า ดัชนีการพัฒนาศึกษาไทยเมื่อเทียบกับนานาชาติอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่าหลายประเทศทั้งในเอเชียตะวันออกและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้โดยปัญหาหลักของการศึกษาไทยมี 2 ด้าน ประกอบด้วย 1) ปัญหาเชิงปริมาณ คือ ปัญหาการเข้าถึงบริการทางการศึกษาของคนทั่วประเทศ และปัญหาการออกจากระบบการศึกษากลางคันก่อน

จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอัตราส่วนที่สูง และ 2) ปัญหาเชิงคุณภาพ คือ ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนส่วนใหญ่ที่เน้นการบรรยายเนื้อหาให้ผู้เรียนท่องจำไปสอบแบบปรนัย ส่งผลให้ผู้เรียนขาดทักษะการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ ตลอดจนปัญหาความเหลื่อมล้ำอย่างมากในด้านคุณภาพการศึกษาระหว่างโรงเรียนที่มีชื่อเสียงในเมืองใหญ่กับโรงเรียนรอบนอกที่มีมากกว่า 30,000 แห่ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

จากสภาวะการณ์ข้างต้นจะเห็นได้ว่าประเทศไทยยังมีโรงเรียนรอบนอกจำนวนมากที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาการจัดการศึกษาท่ามกลางปัจจัยเงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเร่งด่วนจึงจำเป็นต้องแสวงหาแนวคิดและรูปแบบการจัดการศึกษาใหม่ๆ ที่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ดังนั้นประเทศไทยจึงจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษา

แนวทางการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันของประเทศไทยคือการสร้างให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับโลกยุคใหม่ เช่น การเรียนรู้ด้วยตนเองการมีทักษะการคิดขั้นสูงการมีความสามารถในการปรับตัว การมีความรู้และทักษะที่ใช้งานได้จริง เป็นต้นโดยต้องปฏิรูปวิธีการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลผู้เรียนให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้และทักษะที่สอดคล้องกับการทำงานในโลกยุคใหม่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562)

ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชน (Life-Skill and Community Based Learning) ซึ่งสามารถพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนไปพร้อมกับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนท่ามกลางปัจจัย เงื่อนไข และข้อจำกัดต่างๆ ในบริบทจริงของชุมชน

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) ในการทำวิจัยครั้งนี้ และเลือกพื้นที่ในการวิจัยแบบเจาะจง คือ โรงเรียนทั้ง 7 โรงเรียนในตำบลไทรย้อย ประกอบด้วย โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน และโรงเรียนระดับประถมศึกษา 6 โรงเรียน โดยทุกโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกล และขาดแคลนทรัพยากรการเรียนรู้ แต่มีจุดแข็งคือความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตแบบมีส่วนร่วม มีผลงานการพัฒนาในด้านดังกล่าวอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม เช่น ศูนย์ไร่เขียวเคิลบ้านผารังไหม ผลิตข้าวเกษตรอินทรีย์ กิจกรรมโครงการลด ละ เลิกการใช้ถุงพลาสติก กล่องโฟมและการใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก เป็นต้น นอกจากนั้นภายในตำบลไทรย้อยยังมีฐานการเรียนรู้ชุมชน 4 ฐาน ประกอบด้วย ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงด้วยใจที่เพียงพอ หมู่ 9 บ้านวังแก่ง ฐานเรียนรู้คุณรักษ์สุขภาพ ฐานเรียนรู้คุณรักษ์พลังงาน และฐานเรียนรู้คุณรักษ์สัตว์ (เทศบาลตำบลไทรย้อย, 2565) จึงเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่งในการทำวิจัยในประเด็นการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนในปัจจุบันของโรงเรียนกรณีศึกษาในตำบลไทรย้อย

2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โรงเรียน และชุมชนในตำบลไทรย้อย อำเภอนิคมบ่งพร จังหวัดพิษณุโลก

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดำเนินการโดยผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 คือ 1) ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 7 คน 2) ครู จำนวน 7 คน 3) ผู้นำชุมชน จำนวน 30 คน และ 5) หน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 6 คน รวมทั้งสิ้น 50 คน และกลุ่มที่ 2 คือ นักเรียนในโรงเรียนทั้ง 7 โรงเรียนในชุมชน จำนวน 390 คน โดยกลุ่มที่ 2 นี้ จะเป็นกลุ่มนักเรียนที่ได้เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนามาจากแนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนกับชุมชนรวมกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยทั้งสองกลุ่ม 440 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การประชุมกลุ่มการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานชีวิตและชุมชน การประเมินผลการเรียนรู้แบบพหุมิติ (Multidimensional Assessment) โดยเครื่องมือในการวิจัยคือ แนวคำถามในการประชุมกลุ่มแนวคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก

แนวทางการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมแบบประเมินการเรียนรู้พหุมิติเพื่อพัฒนาทักษะชีวิตและชุมชน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน (Planning) โดยใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนย่อย ดังนี้ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบันในการจัดการเรียนรู้และทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชนด้วยการลงพื้นที่สำรวจข้อมูลทรัพยากรการเรียนรู้ในพื้นที่และสังเกตการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันของโรงเรียนทั้ง 7 โรงเรียนร่วมกับภาคีเครือข่ายการวิจัยกลุ่มที่ 1 โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม 2) การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้ทรัพยากรการเรียนรู้จากข้อมูลที่ได้ในข้อ (1) ด้วยกรอบแนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่ายการวิจัย กลุ่มที่ 1 โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดประชุมกลุ่ม 3) การกำหนดโจทย์วิจัยด้วยข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากข้อ (2) ร่วมกับภาคีเครือข่ายการวิจัย กลุ่มที่ 1 และตัวแทนเครือข่ายการวิจัย กลุ่มที่ 2 โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดประชุมกลุ่ม และ 4) การวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและภาคีเครือข่ายการวิจัยทั้งหมดด้วยการนำโจทย์วิจัยที่ได้จากข้อ (3) มาวางแผนการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและชุมชนในพื้นที่ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดประชุมกลุ่มจากขั้นตอนนี้จะได้แผนในการจัดการศึกษาที่จะนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนที่ 2 ต่อไป

2. การปฏิบัติตามแผน (Acting) ขั้นตอนนี้เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษابนฐานชีวิตและชุมชนตามแผนที่กำหนดไว้ให้แก่ภาคีเครือข่ายการวิจัยกลุ่มที่ 2 คือ นักเรียนจำนวน 390 คน เป็นนักเรียนทั้งหมดจากโรงเรียนทั้ง 7 โรงเรียนในพื้นที่วิจัยโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษابนฐานทักษะชีวิตและชุมชนที่ละโรงเรียนจนครบทั้ง 7 โรงเรียนใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม และการประเมินผลการเรียนรู้แบบพหุมิติคือ การประเมินผลการเรียนรู้จากการสังเกต สัมภาษณ์ ประเมินผลงาน และประเมินความรู้ของผู้เรียนด้วยแบบทดสอบอัตนัย ซึ่งในขั้นตอนนี้จะได้ทราบผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษابนฐานชีวิตและชุมชน

3. การสังเกตการณ์ (Observing) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายในการวิจัย กลุ่มที่ 1 จะร่วมกันสังเกตการณ์กระบวนการวิจัยด้วยแนวทางในการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมในกรอบการสังเกตการณ์ 4 ด้าน คือ 1) สังเกตกระบวนการทำงาน 2) สังเกตการปฏิบัติตามแผนงาน 3) สังเกตบริบท สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง และ 4) ด้านข้อจำกัด ปัญหา และอุปสรรคในการปฏิบัติตามแผน ซึ่งกรอบการสังเกตการณ์ดังกล่าวเป็นกระบวนการตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

4. การสะท้อนการปฏิบัติ (Reflecting) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายในการวิจัยกลุ่มที่ 1 จะร่วมกันสะท้อนการปฏิบัติด้วยกรอบใน

การสะท้อนการปฏิบัติ 4 ด้าน คือ 1) บรรยายสภาพการณ์ ข้อค้นพบที่เกิดขึ้น 2) ประเมินวิพากษ์การดำเนินการ ข้อค้นพบ 3) ให้คำอธิบายถึงข้อค้นพบ และ 4) ข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงแนวทางปฏิบัติต่อไป ซึ่งกรอบการสะท้อนการปฏิบัติ กระบวนการตรวจสอบความน่าเชื่อถือภายในกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

ผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายร่วมกันดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยทั้ง 4 ขั้นตอนที่กำลังกล่าวมาข้างต้น โดยปรับแผนและวิธีการดำเนินการจนครบกระบวนการจึงสามารถพัฒนา รูปแบบการจัดการศึกษابนฐานทักษะชีวิตและชุมชน ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและชุมชนในเขตพื้นที่ตำบลไทรย้อยได้

5. การขยายผลสู่ชุมชนผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องได้นำผลที่ได้จากการวิจัยไปขยายผลด้วยวิธีการจัดเวทีชุมชน

เนื่องจากงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ด้วยวิธีการที่หลากหลาย จึงใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และใช้วิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลด้วยการตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (Methodological Triangulation)

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดการศึกษابนฐานทักษะชีวิตและชุมชน (Life-Skill and Community Based Learning) ซึ่งเกิดจากการผสมผสานแนวคิดทางการศึกษา 2

แนวคิดคือ แนวคิดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิต (Life-Skill Based Education) และแนวคิดการศึกษาบนฐานชุมชน (Community Based Education) โดยใช้แนวคิดการวิจัยคือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR) เนื่องจากสอดคล้องกับปัญหาการวิจัย

แนวคิดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังทักษะชีวิตส่วนบุคคล เช่น การสะท้อนตนเอง การคิดเชิงวิพากษ์ การแก้ปัญหาและทักษะระหว่างบุคคล เป็นต้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในโลกแห่งความจริงได้อย่างมีความสุขและบรรลุศักยภาพส่วนบุคคลของตนเองอย่างเต็มที่ ตลอดจนเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับสำหรับความท้าทายที่จะเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันและอนาคต (Learning Liftoff, 2017; Macmillan Education, 2016) ซึ่งทักษะชีวิตในโลกปัจจุบันจะสร้างให้ผู้เรียนมีวุฒิภาวะมากขึ้นทั้งในโรงเรียนและในโลกแห่งความจริงประกอบด้วยทักษะ 5 ประการคือ ความยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ทักษะทางสังคม ผลิตภาพ และภาวะผู้นำ (Thoughtful Learning, 2017)

แนวคิดการศึกษาบนฐานชุมชนเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาที่เชื่อมโยงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ในชั้นเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคนในชุมชน ด้วยการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนผ่านกระบวนการวิจัยการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับพันธกิจของ

ชุมชน (Barrett, 2012) ซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 6 รูปแบบ คือ 1) การบริการวิชาการบนฐานชุมชน (Academically Based Community Service) 2) พลเมืองศึกษา (Civic Education) 3) สิ่งแวดล้อมศึกษา (Environmental Education) 4) การเรียนรู้โดยใช้สถานที่เป็นฐาน (Place Based Learning) 5) การเรียนรู้ด้วยการบริการ (Service Learning) และ 6) การเรียนรู้จากการทำงานจริงในสถานประกอบการ (Work-Based Learning) (Howard, 2001; Melaville, Berg and Blank, 2006) ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าวจะนำมาซึ่งประโยชน์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนและชุมชน เพราะผู้เรียนจะสามารถเข้าใจเนื้อหาที่ลึกซึ้งของหลักสูตรได้ด้วยการบูรณาการทฤษฎีกับการปฏิบัติงานจริงในชุมชน ในขณะที่ชุมชนก็จะได้ประโยชน์จากการเป็นอาสาสมัคร ทรัพยากรทางวิชาการของผู้เรียนและครูในโรงเรียน

จากแนวคิดทางการศึกษาทั้งสองแนวคิดข้างต้นนำไปสู่แนวคิดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนซึ่งมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่ปลูกฝังทักษะชีวิตส่วนบุคคลเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่บรรลุศักยภาพการเรียนรู้ส่วนบุคคลอย่างเต็มที่และพร้อมที่จะเผชิญกับโจทย์ชีวิตรูปแบบต่างๆ ในอนาคต (UNICEF, 2003; Thoughtful Learning, 2017) และเชื่อมโยงศักยภาพการเรียนรู้ส่วนบุคคลกับการเรียนรู้จากทรัพยากรการเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน (Melaville, Berg and Blank, 2006) ด้วยการจัดการศึกษาในสัมพันธภาพแบบหุ้นส่วน (Mutual Collaborative Approach) ของทุกภาคส่วนในชุมชนจึงสามารถลดข้อจำกัดด้านทรัพยากร

การเรียนรู้ของโรงเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนผู้เรียนจะได้เรียนรู้ในเนื้อหาที่มีความหมายต่อชีวิตของตนเอง และสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้

แนวคิดในการวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การวิจัยนี้บรรลุผลสำเร็จได้ คือ “การมีส่วนร่วม” ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ที่ประกอบด้วยแนวคิด 2 ประการมาผสมผสานกัน คือการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) และการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) โดยมีกระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Acting) การสังเกตการณ์ (Observing) การสะท้อนการปฏิบัติ (Reflecting) ปัญหาการวิจัยต้องมาจากความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย และผลการวิจัยจะต้องนำไปใช้แก้ไขปัญหา หรือพัฒนาในด้านต่างๆ ที่กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยต้องการได้อย่างแท้จริง (Kindon, Pain and Kesby, 2007)

4. สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนของโรงเรียนในตำบลไทรย้อยพบว่า

1. จากการสำรวจทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญของชุมชนไทรย้อยพบว่าชุมชนนี้มีทรัพยากรการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ 1) ทรัพยากรการเรียนรู้ทางธรรมชาติ เช่น ถ้ำต่างๆ ในชุมชน ป่าชุมชน หมู่ 17 บ้านเกษตรสุข เป็นต้น และ 2) ทรัพยากรการเรียนรู้

ที่ชุมชนสร้างขึ้น เช่น ฐานการเรียนรู้ของชุมชน 4 ฐาน วัด แหล่งเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม สถานประกอบการในพื้นที่ เป็นต้น

ด้านสภาพปัจจุบันในการจัดการศึกษาของโรงเรียนทั้ง 7 โรงเรียน พบว่า โรงเรียนในพื้นที่วิจัยเป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรการเรียนรู้ จึงได้มีการจัดการศึกษาร่วมกับชุมชนอย่างอยู่แล้ว เพื่อประสานการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชน โดยจัดการศึกษาใน 7 รูปแบบดังนี้ 1) การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในแหล่งเรียนรู้ชุมชน เช่น ค่ายวิชาการปฏิบัติการลูกไทรย้อยรักโลก เป็นต้น 2) การทำหลักสูตรท้องถิ่นที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับชุมชน 3) การจัดการเรียนรู้ตามเนื้อหาและวาระโอกาสในแหล่งเรียนรู้ชุมชน เช่น การเรียนรู้แบบบูรณาการสาระ ณ ถ้ำผารังหมี ป่าชุมชน หมู่ 17 บ้านเกษตรสุข เป็นต้น 4) การเชิญวิทยากรชุมชนเข้ามาบรรยายพิเศษ เช่น วิทยากรจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น 5) การส่งผลงานของผู้เรียนเข้าร่วมประกวดในโครงการระดับชาติต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น การประกวดผลงานด้านสิ่งแวดล้อมของนักเรียนกลุ่มไทรย้อยฮีโร่ ผลงานนวัตกรรมการเรียนรู้ Active Learning เป็นต้น 6) การส่งผู้เรียนเข้ารับการฝึกอบรมในโครงการระดับชาติต่างๆ ร่วมกับชุมชน เช่น โครงการของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นต้น และ 7) การมอบหมายให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น กิจกรรมวันสิ่งแวดล้อมโลก กิจกรรมการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมต่างๆ ของ

ชุมชน เป็นต้น จึงสรุปได้ว่า แนวคิดหลักที่ใช้ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ในตำบลไทรน้อย คือ แนวคิดการศึกษาบนฐานชุมชนที่มีการปรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการประกอบอาชีพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ประวัติศาสตร์และความทรงจำร่วมของชุมชน

โจทย์ในการจัดการศึกษาส่วนใหญ่จะเป็น โจทย์ที่มาจากสภาพปัญหาและนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้นำชุมชน โดยโรงเรียนและภาคีเครือข่ายได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน โดยใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชน ซึ่งเป็น “ความสัมพันธ์แบบได้ประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย” ด้วยรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนเป็นส่วนใหญ่แต่ยังขาดการเชื่อมโยงที่เป็นรูปธรรมกับเป้าหมายการพัฒนาทักษะชีวิตในโลกปัจจุบันที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนในระดับบุคคล

ปัจจัยความสำเร็จในการจัดการศึกษาของชุมชนแห่งนี้ คือ ความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนและชุมชน เนื่องจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเข้มแข็งในลักษณะของสัมพันธภาพแบบหุ้นส่วน (Mutual Collaborative Approach) โดยชุมชนได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับโรงเรียนโดยใช้ทรัพยากรการเรียนรู้ในชุมชน ดังนั้น โรงเรียนจะได้รับประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของผู้เรียนด้วยการปฏิบัติจริงจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ในชุมชน และ

ชุมชนก็จะได้รับประโยชน์จากการที่ผู้เรียนจำนวนมากได้เข้ามาเป็นกำลังสำคัญในการจัดกิจกรรมบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ของชุมชนในวาระโอกาสต่างๆ และการใช้ประโยชน์จากผลงานของผู้เรียน ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะได้ประโยชน์ร่วมกัน

2. รูปแบบการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน และชุมชนในพื้นที่ คือ SAIYOI Model ซึ่งได้จากการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) กับผู้เรียนจาก 7 โรงเรียนในพื้นที่ จำนวน 360 คน ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ คือ

2.1 การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (S = Student Centered) จากการดำเนินการวิจัยนี้ ได้มีกระบวนการให้ผู้เรียนได้ค้นพบความต้องการในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนผ่านกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อค้นหาตนเองหลังจากนั้นผู้เรียนได้วางแผนการเรียนรู้ของตนเองเพื่อนำเสนอต่อภาคีเครือข่ายการวิจัยในการกำหนดโจทย์วิจัยร่วมกัน ผลจากการวิจัยพบว่า โจทย์ที่ทั้งผู้เรียนโรงเรียนและภาคีเครือข่ายต้องการคือ “การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระในภารกิจรักษ์โลก ลดโลกร้อน ลดปล่อยคาร์บอน” เนื่องจากสอดคล้องกับความต้องการของทุกภาคส่วน คือ ความต้องการของผู้เรียนที่มุ่งพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำในชุมชน ความต้องการของโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาความเป็นเลิศด้านการเรียนรู้ Active Learning โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ความต้องการของชุมชนที่มุ่งพัฒนาความเป็นเลิศด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

และมีทรัพยากรการเรียนรู้ภายในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระได้เป็นอย่างดีในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดโจทย์การเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตพวกเขาอย่างเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจนเพื่อตอบคำถามของตนเองได้ว่า “เรียนแล้วได้อะไร” “เรียนเพื่ออะไร” “เรียนแล้วชีวิตดีขึ้นไหม”

2.2 วางแผนการเรียนรู้ด้วยการสร้างแรงจูงใจที่ทำลาย (A = Ambitious Plan) เมื่อโจทย์การเรียนรู้เริ่มต้นจากผู้เรียนสิ่งที่ผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายการวิจัยดำเนินการต่อไปคือการเชื่อมโยงเป้าหมายการเรียนรู้ของผู้เรียนไปสู่เป้าหมายการพัฒนาของชุมชน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการให้ผู้เรียนได้มีโอกาสในการเข้าร่วมสังเกตการณ์กิจกรรมต่างๆ ของชุมชนเพื่อให้ผู้เรียนกลับมาสะท้อนผลการเรียนรู้ ผู้เรียนจะเห็นมุมมองความคิดและวิธีการทำงานของผู้นำชุมชนและตั้งเจตนาให้ผู้เรียนวางแผนอนาคตตนเองเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาชุมชนด้วยการสร้างแรงจูงใจที่ทำลายในบทบาทของ “พลเมืองเข้มแข็งในชุมชนแห่งความสุข” โดยในขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะร่วมกันวางแผนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาตนเองควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชน

2.3 ปฏิบัติการบนพื้นฐานสารสนเทศ (I = Information Based Operation) ขั้นตอนนี้ผู้เรียนจะต้องขับเคลื่อนแผนการเรียนรู้ของตนเองสู่การปฏิบัติด้วยการร่วมกันแสวงหาสารสนเทศและความรู้ที่จำเป็นในการพัฒนาตนเองตามแผนที่วางไว้ ซึ่งเป็นสารสนเทศและความรู้ในด้านการพัฒนาตนเองและพัฒนาชุมชนในมิติเศรษฐกิจ

สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นเอง โดยสารสนเทศและความรู้ที่จำเป็นจะอยู่อย่างกระจุกกระจายในแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ดังนั้น ผู้เรียนจึงต้องใช้ทักษะการศึกษาค้นคว้าจากความรู้ต่างๆ ในด้านวิชาการและปฏิบัติการทั้งในโรงเรียนและในชุมชน และฝึกฝนการปฏิบัติการต่างๆ เพื่อให้บรรลุแผนการเรียนรู้ของตนเองจากโจทย์ที่ทำลายในบริบทจริงของชุมชน

2.4 มีจิตวิญญาณแห่งวัยเยาว์ในการเรียนรู้ (Y = Young Spirit) ระหว่างการปฏิบัติตามแผนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะพบกับปัญหา อุปสรรคต่างๆ มากมาย ทั้งที่เกิดจากปัจจัยที่ควบคุมได้และปัจจัยที่ควบคุมไม่ได้ ผู้วิจัยและภาคีเครือข่ายต้องร่วมกันจัดกิจกรรมสะท้อนผลการเรียนรู้แบบเสริมพลังให้ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่นในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้ต่อไปพร้อมทั้งปลูกฝังจิตวิญญาณแห่งวัยเยาว์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ “เรียนรู้อย่างเปิดใจ พร้อมรับ ปรับปรุงแก้ไข ไม่หาคนผิด” โดยไม่ตกอยู่ภายใต้ “กรอบการครอบงำของอัตตา” ที่เกิดจากประสบการณ์ความสำเร็จในอดีต ดังนั้น จิตวิญญาณแห่งวัยเยาว์ในการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จของการพัฒนาทักษะชีวิตและการพัฒนาชุมชน

2.5 การดำรงสถานะองค์กรเพื่อปวงชนของโรงเรียน (O = Organization for All) เนื่องจากสัมพันธ์ภาพแบบหุ้นส่วนจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อโรงเรียนต้องมีสถานะเป็นองค์กรเพื่อปวงชน ซึ่งหมายถึงองค์กรที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ต่างๆ ของชุมชน และกำลังสำคัญในขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชน

2.6 การสร้างนวัตกรรมเป็นหัวใจของการเรียนรู้ (I = Innovation at Heart) ผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อความเป็นพลเมืองเข้มแข็งในชุมชนแห่งความสุขคือ นวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาตนเองและชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งนวัตกรรมที่ผู้เรียนพัฒนาได้ คือ ผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและนวัตกรรมที่เป็นแนวคิด คือ โครงการรณรงค์ลดการปลดปล่อยคาร์บอน แนวทางการดำเนินธุรกิจท่องเที่ยวคาร์บอนต่ำ เป็นต้น ซึ่งเป็นการขยายขอบเขตความสนใจของผู้เรียนจาก “โลกของตนเองสู่ชุมชน” นอกจากนั้นยังมีการขยายผลสู่ชุมชนด้วยการจัดเวทีชุมชน ชื่อ “มหกรรมเด็กไทร้อยลดปล่อยคาร์บอน” และถอดบทเรียนจากการเรียนรู้จากชุมชนเชื่อมโยงสู่มาตรฐานการเรียนรู้แบบบูรณาการสาระตามหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนและชุมชนได้รับการยกย่องเป็นต้นแบบด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning โดยใช้แหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นฐาน และเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้บนฐานชุมชน นักเรียนในโรงเรียนต่างๆ ของชุมชนเกิดสำนึกรักชุมชนซึ่งสะท้อนได้จากผลงานที่เกิดจากโครงการนักเรียนในงานมหกรรมนี้

5. อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนของโรงเรียนในตำบลไทร้อย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า แนวคิดหลักในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต่างๆ ในพื้นที่วิจัย

คือ แนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานชุมชนในด้านรูปแบบของการจัดการเรียนรู้ของ Barrett (2012) Howard (2001) และ Melaville, Berg and Blank (2006) เนื่องจากโรงเรียนเหล่านี้เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีข้อจำกัดด้านงบประมาณและทรัพยากรในการเรียนรู้ ในขณะที่ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนเข้มแข็งที่มีทรัพยากรการเรียนรู้มากมาย เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนจึงเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในขณะที่ชุมชนก็ต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบอาสาสมัครจากโรงเรียนต่างๆ เช่นกัน จึงเกิดสัมพันธภาพแบบหุ้นส่วน

2. SAIYOI Model เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียนและชุมชนไทร้อย เพราะเป็นรูปแบบการจัดการศึกษาที่พัฒนาขึ้นจากบริบทจริงของโรงเรียนและชุมชนไทร้อย โดยมีจุดเริ่มต้นจากความต้องการพัฒนาตนเองของผู้เรียนเชื่อมโยงกับการพัฒนาชุมชนสอดคล้องกับแนวคิดการศึกษามูลฐานทักษะชีวิตของ UNICEF (2003) Learning Liffott (2017) และ Macmillan Education (2016) และแนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานชุมชนของ Barrett (2012) Melaville, Berg and Blank (2006) ที่มุ่งเน้นการปลูกฝังทักษะชีวิตส่วนตัว เพื่อให้เกิดทักษะในการเรียนรู้ บรรลุศักยภาพการเรียนรู้ส่วนบุคคลอย่างเต็มที่และเชื่อมโยงการเรียนรู้ในชั้นเรียนกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนเพื่อประโยชน์ร่วมกันของทั้งสองฝ่าย

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 โรงเรียนขนาดเล็กในชุมชนต่างๆ ควรนำแนวคิดการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนไปประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษาเพื่อลดข้อจำกัดในการจัดการศึกษาที่เกิดจากปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ ของโรงเรียนโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

1.2 โรงเรียนขนาดเล็กในชุมชนต่างๆ สามารถพัฒนารูปแบบการศึกษาที่สอดคล้องกับวิถีการเรียนรู้ของผู้เรียน และบริบทชุมชนของตนเองได้ โดยใช้แนวทางการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้จากการพัฒนา SAIYOI Model

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการนำแนวคิดและรูปแบบการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่เชื่อมโยงกับแนวคิดการจัดการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนของโรงเรียนในตำบลไทรย้อย ผู้วิจัยได้สรุปเป็นองค์ความรู้ที่ได้รับคือ รูปแบบการจัดการศึกษาบนฐานทักษะชีวิตและชุมชนที่เรียกว่า “ไทรย้อยโมเดล (SAIYOI Model)” ตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- เทศบาลตำบลไทรย้อย. (2565). *วิสัยทัศน์/พันธกิจ*. เข้าถึงได้จาก <https://www.saiyoi.go.th/vision.php>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *สภาวะการศึกษาไทย 2561/2562 การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). (ร่าง) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พลิกโฉมประเทศไทยสู่สังคมก้าวหน้า เศรษฐกิจสร้างมูลค่าอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- Barrett, M. S. (2012). *An Introduction to Community-Based Learning*. Retrieved from https://www.holycross.edu/sites/default/files/files/cbl/introduction_to_community-based_learning_17.pdf
- Dede, C. (2009). Comparing Frameworks for 21st Century Skills. *Boston: Harvard Graduate School of Education*, 137(1), 2-8.
- Howard, J. (2001). *Service-Learning Course Design Workbook*. Michigan: The Edward Ginsberg Center for Community Service and Learning.
- Kindon, S., Pain and Kesby, M. (2007). *Participatory Action Research Approaches and Methods Connecting people, participation and place*. New York: Routledge.
- Learning Liftoff. (2017). *The Importance of Life Skills-Based Education*. Retrieved from <https://www.learningliftoff.com/the-importance-of-life-skills-based-education/>
- Macmillan Education. (2016). *What are life skills?*. Retrieved from <http://www.macmillanenglish.com/life-skills/what-are-life-skills/>
- Melaville, A., Berg, A. C. and Blank, M. J. (2006). *Community-Based Learning: Engaging Students for Success and Citizenship*. Washington D.C.: Coalition for Community Schools.
- UNICEF. (2003). *Life skills: Implementation models*. Retrieved from https://www.unicef.org/lifeskills/index_10485.html

